

PERSOONLIJK VERHAAL

BERT-JAN DIERINK OVER JAN TANKE (1927 - 1949)

Jan Tanke

J.A.M. Tanke

Het 'Indië-monument' in Almelo staat in het Hagenborghpark en is een zwerfkei, waarop de tekst staat '1945-1962 Zij die niet terugkwamen'. Daaronder staan de namen van zestien Almelose militairen, die in het voormalige Nederland-Indië zijn gesneuveld. Eén van de namen is die van J.A.M. Tanke. Wie was hij en wat is er met hem gebeurd?

Een paar jaar geleden kwam de vader van Bert-Jan Dierink uit Diepenheim met het fotoalbum van zijn oom Jan Tanke de zolder af. Hij had het album 30 jaar geleden letterlijk uit de prullenbak gevist, toen zijn moeder was overleden en het huis werd opgeruimd.

Met dat album begon Bert-Jan een zoektocht naar zijn oudoom en het antwoord op de vraag hoe hij was gesneuveld in Nederlands-Indië.

Het sloot ook mooi aan bij zijn hobby van het verzamelen van Nederlandse militaria tot mei 1940. Hij heeft zelfs een privé-oorlogsmuseum ingericht met attributen van het Nederlandse leger uit die periode. Voor meer informatie daarover, zie <https://www.facebook.com/bertjansmuseum>.

Hieronder vertelt Bert-Jan Dierink het verhaal van zijn oudoom Jan Tanke.

Bert-Jan Dierink

JOHANNES MARTINUS ANTONIUS TANKE * 6 januari 1927 - † 22 mei 1949

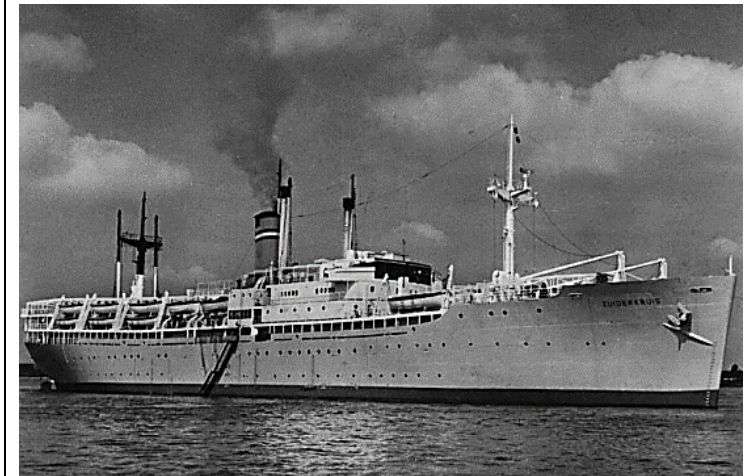
Jan Tanke werd op 6 januari 1927 in Almelo geboren als vierde kind in het gezin van Wilhelmus en Johanna Tanke. Hij was 22 jaar toen hij op 22 mei 1949 sneuvelde als dienstplichtig soldaat in Djokjakarta in Nederlands-Indië.

In 1947 werd hij opgeroepen voor militaire dienst en werd ingedeeld bij het 5^e Bataljon van het 5^e Regiment Infanterie, kortweg: 5-5 R.I. Omdat de meeste soldaten uit Twente en de Achterhoek kwamen hadden ze als bijnaam 'De Tukkers'. Ze hadden in hun embleem een afbeelding van het Twentse Ros opgenomen.

Op dat moment was hij verloofd en woonde bij zijn ouders thuis aan de Paradijsweg 40 in Almelo. Hij werkte als bankwerker bij zijn vader, die een smederij aan huis had. In zijn jeugd was hij lid van de katholieke Verkenners, een onderdeel van de Nederlandse padvindders.

In een opleiding van vijf maanden in de Westenbergkazerne in Schalkhaar werd hij o.a. opgeleid tot P.A.G. bediende (pantser afweer geschut). In verband met de uitzending naar Indië hielden ze drie afscheidsparades. Omdat het merendeel van de soldaten uit Overijssel en de Achterhoek kwamen werden deze gehouden in Enschede, Zwolle en Deventer.

Op 17 december 1947 vertrok Jan Tanke uit Rotterdam met het Ms. Zuiderkruis, een troepen-schip dat plek bood aan 1700 man. Dienstplichtigen gingen voor 2,5 tot 3 jaar lang naar Nederlands- Indië zonder verlof!

Ms. Zuiderkruis

in Nederlands-Indië

Bijna een maand later, op 16 januari 1948, kwam het vijfde bataljon met Jan Tanke aan in Semarang, Nederlands Indië. Omdat die stad geen haven heeft, werden ze ontscheept met een landingsvoertuig.

Na een korte rimboetraining werd het bataljon ingezet op de voorposten. Daar moesten ze dag en nacht patrouilles lopen van twaalf uur of langer. Vooral overdag was het bloedheet. Desondanks konden ze voor de bevolking nog wel iets betekenen, ze hielpen daar waar het mogelijk was.

Ondertussen ging de dienst met de daarbij komende vijandelijke schermutselingen gewoon door. Dat leidde er toe dat het 5-5 R.I. de Sultanaten Solo en Doka binnentrokken. Het bataljon kreeg opdracht de verbinding met de bij Doka gelande para's tot stand te brengen, wat ze in een snelle actie klaarden. Met een brencarrier, voorzien van een zware mitrailleur, moest Jan de konvooien beschermen. Deze waren ter bevoorrading van de om Djocja heen liggende voorposten en om ervoor te zorgen dat de gewonden snel in het hospitaal kwamen en de gesneuvelden werden afgevoerd.

22 mei 1949

Op zondag 22 mei, is Jan eigenlijk vrij en wil hij brieven schrijven, maar de vaste chauffeur is ziek en de kapitein vraagt of hij niet de pantserwagen wil rijden. Ze zouden naar een kerkdienst gaan iets verder op. En zo kwam het dan Jan voor het eerst sinds zijn komst in Indië plaats neemt in de 'pantserknots'. Zijn dienstmakker maakt nog een grapje, dat hij goed geslijmd heeft bij de kapitein en dus zo bij hem in de pantserknots mag rijden. De pantserknots rijdt zoals altijd vooraan, gevolgd door brencarriers waarin hij normaal altijd zit. Daarachter rijden enkele drietonners met bevoorradings en infanteristen. Rond 8 uur die ochtend nadert de colonne het dorpje Serut. De colonne moet halthouden voor een verdachte plek in de weg. "Volkomen onverwacht barst de hel los. Het geweld van een verschrikkelijke explosie scheurt de stille ochtend aan flarden", beschrijft een ooggetuige wat er gebeurt. De pantserknots wordt door een trekbom, gemaakt van een vliegtuigbom van 250 kg, die in een duiker onder de weg is verstopt, de lucht in geslingerd. Pantserknotsen waren rondom goed beschermd door een dik stalen pantser. Het was echter bekend dat de ongepantserd bodemplaat bij dit type voertuig het zwakke punt was. Tegen de trekbom bood de laag zandzakken op de bodem onvoldoende bescherming. Een stortregen van stof, stenen en brokken metaal daalt neer. De gevolgen zijn vreselijk. Van de negen militairen aan boord van de pantserknots zijn er zeven op slag dood. Zijn dienstmakker, die 's morgens nog tegen Jan had gezegd, dat hij het mooi voor elkaar had om bij de kapitein in de pantserknots te mogen zitten, ziet Johnny (zoals zijn dienstmakers hem noemden) naast de pantserknots liggen en rent naar hem toe. Jan sterft binnen enkele minuten aan interne bloedingen. Een sergeant van de veldgenie is zwaargewond. De doden zijn kapitein Evert Roering, sergeant Frans Timmerman, korporaal Lambertus Tuenter, de soldaten Wim Buiting, Wicher Huisman, Theo Schoonheden en soldaat 1^e klasse Jan Tanke, allen van 5-5 R.I. en sergeant-majoor Frederik IJspaard van de 5e Genie Veldcompagnie. Direct na de explosie wordt het konvooi vanuit het zijterrein door vrijheidsstrijders onder vuur genomen. Ook in de brencarrier, die achter de pantserknots reed, is een slachtoffer gevallen.

het pantservoertuig na de explosie

de krater na de explosie van de trekbom

(foto's uit collectie Jan Jansen Venneboer)

Dordrecht, 19 Juni 1949.

Dear geachte Mijneer en mevrouw,

Ingesloten moge ik U doen toekomen de foto's, welke gemaakt zijn door de zorg van Dienst Legercontacten te Semarang bij de begrafenis van Uw dierbare zoon Jan. Ter orientering van dit droef gebeuren het volgende:

Toen op 22 mei 1949 het gruwelijk trekbomongeval had plaatsgevonden, werden de stoffelijke overschotten direct vervoerd naar het Militair Ziekenhuis te Djocja, alwaar ze werden opgebaard.

Door toedoen van de Commandant van 5-5 R.I. werden onze gesneuvelde jongens op de 23e mei 1949 overgebracht naar Semarang, waar zij op het stille Tillemaplein de laatste rustplaats vonden, ver van het strijdgewoel in dit door terroristen zo zwaar geteisterde land. Moge zij hier rusten in vrede.

No.1. Geeft weer de komst van de begrafenisstoet op het Tillemaplein.
 No.2. Geeft U een overzicht van de laatste rustplaats.
 No.3. De Generaal-Majoor Meijer brengt zijn saluut.
 No.4. De Garnizoensalmoezenier van Semarang zegent het graf.
 No.5. Bewieroking van de laatste rustplaats.
 No.6. De Generaal groet voor het laatst zijn jongens.

Dienst Legercontacten vervoerde ook enige negatieven, die U in de enveloppe met zantverfen.

Mijneer en mevrouw Tanke, moge als beting ik U, namens de gehele Compagnie mijn oprechte condoleances. Moge God U kracht geven om over deze zware slag, waarbij Uw dierbare zoon Jan zo plots verscheide, heen te komen.

De Commandant Col. G. J. J. de 5-5 R.I. te Semarang Infanterie R.I.

Jan
 Mijneer en mevrouw Tanke
 te
 Dordrecht.

23 mei 1949

De negen doden worden al de volgende dag, maandag 23 mei 1949, begraven op de begraafplaats, het Ereveld Candi (toen nog Tillemaplein) in Semarang. Elke kist wordt gedragen door kameraden en er worden talloze bloemenkransen meegevoerd.

Een maand later krijgen de ouders van Jan Tanke een brief van de legerleiding, op 19 juni 1949 verstuurd vanuit Tandjoeng-Tirto met de oprechte condoleances en ingesloten een aantal foto's. De begintekst luidt:

*Zeer geachte Mijnheer en Mevrouw,
 Ingesloten moge ik U doen toekomen de foto's, welke gemaakt zijn door de zorg van Dienst Legercontacten te Semarang bij de begrafenis van Uw dierbare zoon Jan.*

*Ter orientering van dit droef gebeuren het volgende:
 Toen op 22 mei 1949 het gruwelijk trekbomongeval had plaatsgevonden, werden de stoffelijke overschotten direct vervoerd naar het Militair Ziekenhuis te Djocja, alwaar ze werden opgebaard.*

Door toedoen van de Commandant van 5-5 R.I. werden onze gesneuvelde jongens op de 23e mei 1949 overgebracht naar Semarang, waar ze op het stille Tillemaplein de laatste rustplaats vonden, ver van het strijdgewoel in dit door terroristen zo zwaar geteisterde land. Moge zij hier rusten in vrede.

- No.1. Geeft weer de komst van de begrafenisstoet op het Tillemaplein.
- No.2. Geeft U een overzicht van de laatste rustplaats.
- No.3. De Generaal-Majoor Meijer brengt zijn saluut.
- No.4. De Garnizoensalmoezenier van Semarang zegent het graf.
- No.5. Bewieroking van de laatste rustplaats.
- No.6. De Generaal groet voor het laatst zijn jongens.

270106223

Defensie Materieel Organisatie
Ministerie van Defensie

JAN IV Commando
GSM Informatiebeheer
Breda/Batavia
Informatiebeheer

UITTREKSEL UIT DE REGISTRATIEVE GEGEVENS BETREFFENDE DE MILITARIS VAN DE KONINKLIJKE MARINE, KONINKLIJKE LANDMAGT, KONINKLIJKE LUCHTMAGT C.Q. KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TEN AANZIEN VAN:

--- T A N K E, Johannes Martinus Antonius ---

Geboren: 6 januari 1927 te: Almelo
 Registratienummer: 27.01.06.223 Maritiemummer: xxx
 Huwelijksdatum: niet bekend

STAAT VAN DIENST
 Bij de Koninklijke Landmacht - 9^e Regiment Infanterie - in persoon ingelijfd als gewone dienstplichtige van de licting 1947 uit de gemeente Almelo onder nummer 283

Soldaat der eerste klasse	miv 01jul47
In Nederland vertrokken per MS "Zuiderkruis"	de 17dec47
voertuig opgeleverd	de 28dec47
In Nederlandsch Indië aangekomen	de 16jan48
Gedetacheerd bij 1-2-7 Regiment Infanterie	miv 22jan48
Tonus bij zijn onderdeel	miv 04apr48
Overleden te Djocjajanta i.g.v. explosie van een trek bom	de 22mei49
Ter aarde besteld te Semarang	de 23mei49

Tot zover de registratie.

01 SEP 1949
 DE MINISTER VAN DEFENSIE
 voor deze:
 Senior Medewerker Beveiliging

[Handwritten Signature]
 W. A. P. REYD

Sticker No. _____

Ereveld Candi te Semarang op Java

In Indonesië zijn op het eiland Java zeven Nederlandse Erevelden, die met hun ca. 25.000 witte kruisen herinneren aan het leed van de Japanse bezetting en de woelige jaren daarna tussen 1945 en 1950.

Even ten zuiden van Semarang ligt in de heuvels Ereveld Candi. Het werd aangelegd op initiatief van de militairen van het eerste contingent Nederlandse troepen - de 'Tijgerbrigade' -, dat op 12 maart 1946 bij Semarang aan land kwam. Op dit ereveld zijn uitsluitend gesneuvelde militairen (her)begraven. Er liggen meer dan 1.100 militairen begraven.

Het Ereveld ligt op een helling en bestaat uit vijf halve cirkels, die in terrasvormig aflopen. De graven zijn gegroepeerd rondom het centrale Monument met de tekstplaat *Voor Veiligheid en Recht*, dat op het hoogste punt ligt en bestaat uit een staand wit kruis op een trapvormig natuurstenen voetstuk en een vlaggenmast. Op het voetstuk van de vlaggenmast zijn twee gedenkplaten met dezelfde tekst aangebracht, de een in het Nederlands en de ander in het Indonesisch:

*Ter eerbiedige nagedachtenis
aan de vele ongenoemden die
hun leven offerden en niet
rusten op de erevelden*

ingang

Ereveld Candi te Semarang op Java

monument voor Veiligheid en Recht

✠

Ter vrome gedachtenis aan
Johannes Martinus Antonius Tanke.

Hij werd 6 Januari 1927 te Almelo geboren en ontving daar het H. Doopsel in de Parochiekerk van de H. Gregorius.

Voorbereid door een warm godsdienstig leven en gesteerd met de Genademiddelen van de Heilige Katholieke Kerk is hij 22 Mei 1949 in dienst van het Vaderland en strijdend voor recht en waarheid te Djokjakarta in de Vrede van Christus ontslapen.

Zijn Lichaam werd 23 Mei 1949 te Semarang met militaire eer ter ruste gelegd en wacht daar de Opstanding der Doden; zijn Ziel leeft en verheuge zich met de Zaligen eeuwig in de aanschouwing van God!

Wij wenen, Heer, en zonder klagen,
Maar toch het valt ons zwaar te dragen
dit ons door U gegeven kruis;
een zoon ontrukkt aan vader en moeder,
en wij beroofd van verloofde en broeder;
en groot verdriet is in ons huis.

Wij wenen, Heer, maar zonder klagen!
Wij mogen U geen reden vragen,
Gij zijt oneindig goed en wijs!
Uw wil geschiede! — Hoor de bede:
Geef Uwten dienaar, Heer, de Vrede
en leid hem in Uw paradijs.

(Guido Gezelle)

H. EGBERTUS, BID VOOR ONS

R. K. Boekhandel H. Burks - Almelo

✠

Ter vrome gedachtenis aan
Johannes Martinus Antonius Tanke

Hij werd 6 Januari 1927 te Almelo geboren en ontving daar het H. Doopsel in de Parochiekerk van de H. Gregorius.

Voorbereid door een warm godsdienstig leven en gesteerd met de Genademiddelen van de Heilige Katholieke Kerk is hij 22 Mei 1949 in dienst van het Vaderland en strijdend voor recht en waarheid te Djokjakarta in de Vrede van Christus ontslapen.

Zijn lichaam werd 23 Mei te Semarang met militaire eer ter ruste gelegd en wacht daar de Opstanding der Doden; zijn Ziel leeft en verheuge zich met de Zaligen eeuwig in de aanschouwing van God.

Jahweh sprak tot Abram:
Trek uit uw land,
Uit uw stam en uit het huis van uw vader,
Naar het land, dat ik u tonen zal.
(Genesis 12, 1)

Jezus sprak tot Zijn leerlingen: Zo iemand mijn leerling wil zijn, dan moet hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen. Want wie zijn leven wil redden, zal het verliezen; maar wie om Mij het leven verliest, zal het vinden. Wat baat het de mens, zo hij de hele wereld wint, maar schade lijdt aan zijn ziel?
(Matheus 16, 24 - 26)

En de dierbare overledene antwoordde (zoals blijkt uit brieven van hemzelf): Bij ons zijn doden te betreuren... ook mij zou iets kunnen overkomen... Als God het wil, komt alles goed. Laten we het aan Hem overlaten; dat is het beste.
(uit Bantel 26 Februari 1948)

Ik ben achteraf blij, dat ik in Indië terecht ben gekomen... Ik ben van plan om die twee jaar maar als verloren te beschouwen *wat uitgaan betreft...* en ik geloof, dat ik aardig sterk in m'n schoenen sta. Ik bid er elke dag voor, dat ik mag volhouden!... Jullie zult wel zeggen, wat is die ernstig geworden. Ja, ik geloof ook, dat ik anders terugkom, dan ik weggegaan ben en ik hoop van beter.
(uit Brandan 22 Maart 1948)

Het Kerstfeest vier ik op 't ogenblik, zoals ik het nooit gevierd heb... Hier kan ik me voorstellen, hoe een goede Kerstmis gevierd moet worden. Niet met feesten, maar met m'n gedachten bij God. Dezer dagen heb ik me geheel aan God overgegeven en dat heeft me ontzettend veel steun gegeven. Ik hoop, dat ik het in de toekomst mag blijven doen.
(Te Velde 25 December 1948)

Laatste nieuws

Negen militairen gedood

Pantserauto reed op trekbom

Zondagmorgen 9 uur is even ten Noorden van Djokja een pantserauto op een trekbom van 250 km gelopen. Van de negen inzittenden werden acht gedood en een gewond. Een achter de pantserauto rijdende brenncarrier werd beschoten, waarbij een militair werd gedood.

Onder de negen doden is een kapitein, een sergeant-majoor, twee korporaals en vijf soldaten. De begrafenis heeft Maandag op het ereveld te Semarang plaats gehad.

24.05.1949

Momenteel zou zo'n voorval dagen lang het nieuws beheersen. Uit de archieven van de dagbladen blijkt mij dat er bijna geen aandacht aan besteed was. Ik heb een paar kleine stukjes in kranten kunnen vinden. Journalisten waren er niet bij de soldaten in Indië.

In totaal kwamen er 37 soldaten van het 5-5 R.I om het leven tijdens de acties in Indië. Het aantal gewonden was 99. Met de MS. Nelly kwamen de soldaten van het 5-5 R.I op 1 mei 1950 aan in Rotterdam.

Op 9 november van dat jaar kregen de ouders van Jan Tanke fl. 170,- overgemaakt. Dit was het bedrag dat hij had opgebouwd aan premies.

In mei 1950 wordt Jan postuum onderscheiden met de medaille 'Orde en Vrede'; de medaille en oorkonde krijgen zijn ouders thuis gestuurd.

De oorkonde was kwijt geraakt maar dit jaar opnieuw uitgereikt aan mij.

Elk jaar laten wij als familie op de sterfdag van Jan Tanke een krans leggen op zijn graf.

